

Kleinzoons van omgebrachte Kamper verzetsstrijder Snoep in 2019 bij de onthulling van de struikelsteen. beeld Marco Hulsebos

Stripboek en muziek herinneren aan oorlogsslachtoffers

• L. Vogelaar

Eén Joods gezin telde Urk. Tot het werd weggevoerd en vergast. Een nieuw stripboek vertelt het verhaal. Kampen eert zijn omgebrachte inwoners met een reeks muzikale composities.

Het stripboek "Japen de Joode" werd maandagmiddag gepresenteerd aan boord van passagiersschip De Zuiderzee. Een deel van de 26 muziekstukken werd maandagavond ten gehore gebracht in de Kamper stadsgehoorzaal.

Drs. Jaap van Gelderen, destijds docent kerkgeschiedenis aan de Protestantse Theologische Universiteit, vroeg zijn student Jelle van Slooten ooit hoe het eigenlijk zat met de Joden op Urk. Het was voor Van Slooten aanleiding tot het schrijven van enkele artikelen –in 1994– en uiteindelijk een boek –in 1995– over Israël Samuël Kropveld, zijn vrouw Hendrika en hun dochter Lea.

Israël Samuël werd Japen genoemd. „Urkers zijn nogal makkelijk in het verzinnen

van bijnamen”, lacht ds. J. van Slooten, die nu gereformeerd PKN-predikant in het Groningse Anloo-Zuidlaren is. „Maar bijnamen laten ook iets zien van de relatie met de Urkers; de naam Japen bracht hem dicht bij hun gemeenschap.”

Struikelstenen

Ds. Van Slooten zorgde er in 1995 voor dat de namen van de drie Kropvelds werden toegevoegd op het monument dat herinnert aan de Urker oorlogsslachtoffers. Zijn boek wordt op de basisscholen op het vroegere eiland door de leerkrachten gebruikt, maar een van hen zei: „Jammer dat het niet op het niveau van kinderen geschreven is.”

Twee jaar geleden kreeg ds. Van Slooten het stripboek "Tell Israël" van Danker Jan Oreel in handen. „Als lid van de Protestantse Raad voor Kerk en Israël van de PKN kom ik al dertig jaar in Israël. Daardoor kon ik constateren dat hij heel nauwkeurig te werk is gegaan.”

Ds. Van Slooten is ook secretaris van Stichting Odulphus, die de Urker cultuur voor het voetlicht haalt. Samen met de stichting Urker Uitgaven gaf die de illustrator uit het Zeeuwse Kloetinge en tekstschrijver Frank Jonker opdracht een stripboek over Japen de Joode te vervaardigen. Tegelijk met de Nederlandse versie verschijnt er een in het Urker dialect.

Sinds 2011 herinneren drie Stolpersteine – goudkleurige steentjes in het plaveisel– voor

de woning Wijk 8-30 aan de Joodse handelaar die met zijn vrouw en zijn jongste dochter ruim twee jaar in Urk woonde. In 1942 moesten ze terug naar Amsterdam. Op 9 april 1943 werden ze omgebracht in Sobibor.

Het stripboek gaat over vier Urker jongens die over de Stolpersteine struikelen, waarna ze nieuwsgierig op zoek gaan naar het verhaal dat erachter schuilt. Het verhaal van een Joods gezin dat geen langer leven werd gegund. „Hun geschiedenis is exemplarisch

Snoep werd betrappt toen hij schietles gaf aan verzetsstrijders

voor de Jodenvervolging in Nederland. Dat verhaal vertellen we door dit stripboek”, zegt ds. Van Slooten.

Alle basisscholen in Flevoland ontvingen drie gratis exemplaren. Lesmateriaal kunnen zij –en alle scholen die ermee aan de slag willen– gratis downloaden van de website japiendejoode.nl. Daar is het stripboek ook te koop, met korting voor scholen.

Muziek

In Kampen liggen wel 53 struikelstenen, op 26 locaties. Ze herinneren aan Joodse inwo-

ners en andere oorlogsslachtoffers. Zoals Jo Leo Snoep, die in zijn machinefabriek aan de Boven Havenstraat schietles gaf aan verzetsstrijders. Aan de overkant van de haven was een cavaleriemanege van de Duitsers. Hebben ze de schoten gehoord, wellicht doordat er een raampje openstond? Snoep werd gearresteerd, rukte zich los, maar kon niet op tijd weggelopen. Twee weken later is zijn lichaam stroomafwaarts uit de IJssel gehaald. De toedracht is nooit opgehelderd.

Toen in oktober 2019 een struikelsteen werd gelegd voor de woning van Snoep (De la Sablonièrekade 5), inspireerde dat componist Marco Hulsebos tot oprichting van de Stichting Struikelstenen in Muziek. Hij zocht ruim vijftig andere Kamper kunstenaars en musici aan. Een deel van hen vervaardigde 21 liedjes en 5 verhalen met muzikale begeleiding. De anderen maakten 26 beelden.

Wie nu de wandelroute langs de 26 locaties volgt, kan met QR-codes het lied of verhaal beluisteren en krijgt er historische informatie bij. De panelen waarop de tekst van de verhalen en liederen staat, worden de komende jaren op verschillende plaatsen in de IJsselstad tentoongesteld.

Een kleinzoon van Snoep kwam over uit Amerika om maandagavond de presentatie van de muziekcomposities bij te wonen. „Pas door dit project zijn de kleinkinderen erachter gekomen wat er met hun opa is gebeurd”, zegt Hulsebos. Al is nooit helemaal opgehelderd hoe de 40-jarige fabrikant is vermoord.

